

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВИТИ І ОСВИТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮНА НАПН УКРАЇНИ

Освітньо-наукова програма

підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» «Психологія праці та психологічний супровід освіти дорослих» / «Work Psychology and psychological support adult education»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни: Психологія праці різних категорій дорослих

Викладач: Рибалка Валентин Васильович

Профіль викладача: <http://ipood.com.ua/data/Portfolio/Rybalka.pdf>

Контактний телефон: 0978824580

E-mail: valentyn.rybalka@gmail.com

Сторінка дисципліни <http://ipood.com.ua/phd-053/>

Консультації очні за попередньою домовленістю Понеділок та четвер з 14.00 до 15.00

Онлайн-консультації за попередньою домовленістю Viber (+380978824580) в робочі дні з 9.30 до 17.30

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасне суспільство перебуває у стані швидкоплинного трансформаційного процесу, що зумовило потребу у вивченні та вирішенні проблемних питань в галузі методології психологічних досліджень. Навчальна дисципліна «Методологічні засади організації психологічних досліджень» є невід'ємною складовою сукупності знань та вмінь, що формують професійний профіль здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія», дозволить створити передумови для усвідомленого наукового підходу до організації й проведення психологічних досліджень.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» з підходами, принципами, методами психології праці різних категорій дорослих.

Завданням вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії» у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія» інтегральної, загальних та фахових компетентностей.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Під час сесії формат очний, у міжсесійний період – дистанційний. Передбачається самостійна (індивідуальна та групова) науково-дослідна діяльність, використання тренінгових занять.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмними результатами вивчення дисципліни «Психологія праці різних категорій дорослих» є формування наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність

ІК: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі психології праці та психологічного супроводу освіти дорослих, що передбачає глибоке переосмислення наявних у сфері психології інновацій та створення нових знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність до класифікації і систематизації отриманих нових знань, їх застосування для розробки та здійснення самостійного наукового дослідження

ЗК-5. Здатність до діяльності в наукових та освітніх проектах.

ЗК-8. Здатність до розуміння трудових процесів, до практичної діяльності відповідно до фахової підготовки.

ЗК-10. Здатність до рефлексії власних потреб особистісного та професійного розвитку для свідомого планування фахової діяльності, саморозвитку та самоосвіти.

Фахові компетентності:

ФК-1. Здатність до наукового аналізу та наукової рефлексії методологічних основ, теорій, концепцій з філософії, психології, педагогіки дотичних до проблеми освіти дорослих та психології праці.

ФК-9. Здатність до наукового аналізу та дослідження трудових процесів з метою розробки інноваційних засобів оптимізації професійного розвитку дорослих.

ФК-10. Здатність орієнтації в сучасних науково-практичних підходах, засобах та техніках психологічної допомоги дорослим в різних умовах трудової та освітньої діяльності.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерна графіка, аудіо та відео, інтерактивні елементи, онлайн консультування і т.п. Формами і методами навчальної діяльності є інтерактивні лекції, семінари, практичні заняття. Передбачається самостійна (індивідуальна та групова) дослідницька діяльність, проведення практикуму, творчих завдань.

Під час сесії формат очний (*offline / Face to face*), у міжсесійний період - дистанційний (*online*).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання дисципліни «Психологія праці різних категорій дорослих» можна вважати успішними за умови досягнення слухачами **предметних результатів:**

ПРН 9. Розвинена особистісна і професійна рефлексія, автономність, ініціативність, висока мотивація до професійного зростання, свідомої побудови власної освітньої траєкторії, мобільності ґрунтуючись на знаннях діючої нормативно-правової бази, що регулює сферу освіти та професійну діяльність кадрів вищої кваліфікації.

ПРН 10. Здатність здійснювати дослідження проблем трудової діяльності дорослих, ґрунтуючись на знаннях її психологічної структури, етапів та закономірностей розвитку, процесів професійного відбору, кар'єрного зростання.

ПРН 11. Здатність досліджувати бар'єри професійного розвитку дорослих, створювати психологічні умови для конструктивного їх подолання, в тому числі через освіту; здатність розробляти та практично впроваджувати систему і засоби психологічного супроводу освіти дорослих та оптимізації процесів праці.

Форми і методи діагностики успішності навчання: виконання індивідуального завдання (тестові та творчі завдання; підготовка усного виступу і презентації; написання наукової статті, підготовки наукової доповіді); дискусії, колоквиум, тощо.

ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний обсяг – 60

Кількість годин: лекції – 8, практичні – 12.

Вид заняття	Кількість годин
лекції	8
семінарські заняття / практичні / лабораторні	12
самостійна робота	40

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна/вибіркова
2020	3-4	5-7	053 Психологія	2/60	2	Залік	Нормативна

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Ефективність вивчення дисципліни «Психологія інновацій» значно підвищиться, якщо здобувач зацікавлений у використанні інноваційних технологій у психологічній практиці для вирішення актуальних завдань дослідження, удосконалення, зокрема форм і методів підвищення ефективності роботи психологів, а також, має навички самостійної роботи з конструювання, апробація та застосування сучасних методів і методик, розробка інноваційних технологій для потреб психологічної практики, обізнаний із понятійним апаратом освітнього процесу, базовими методологічними і теоретичними засадами психології інновацій, опанував на рівні магістратури дисципліну «Теорія та методологія психологічного дослідження».

ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

У період сесії використовується медіапроектор; мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачами, відділом аспірантури, адміністрацією з приводу проведення занять та консультацій.

У міжсесійний період використовуємо комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з викладачами, відділом аспірантури, адміністрацією та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

ПОЛІТИКИ ДИСЦИПЛІНИ

При організації освітнього процесу в ІООД імені Івана Зязюна НАПН України майбутні доктори філософії, викладачі, адміністрація діють відповідно до: Положення про систему забезпечення якості освіти в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії та доктора наук; Положення про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії; Положення про політику академічної доброчесності; Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність; Положення про порядок перезарахування навчальних дисциплін та визначення академічної різниці; Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості аспірантами.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тиждень, дата, години	Тема, основні питання	Форма діяльності (заняття) / формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години	Вага оцінки	Термін виконання
Згідно з розкладом	Модуль 1. Психологічна характеристика трудової діяльності та професії. Тема 1.1. Вступ Психологічна структура особистості працівника. Загальна психологічна та педагогічна характеристика праці, професії особистості, професіограма та психограма професії, професійно важливі властивості особистості працівника.	Інтерактивна лекція / Face to face	Презентація, методичні рекомендації	1-5	Розгляд питань: Загальна психологічна та педагогічна характеристика праці, професії особистості, професіограма та психограма професії, професійно важливі властивості особистості працівника. 2 години	2 б.	жовтень
	Тема 1.1. Вступ Психологічна структура особистості працівника.	Практичне заняття	Методичні рекомендації	1-5, інформаційні ресурси	Розробка професіограми та психограма науковця-дослідника 2 години	4 б.	жовтень
	Тема 1.1. Вступ Психологічна структура особистості працівника. Загальна психологічна та педагогічна характеристика праці, професії особистості, професіограма та психограма професії, професійно важливі властивості особистості працівника.	Самостійна робота	Методичні рекомендації	1-5, інформаційні ресурси	Створення презентацій за вибором: «Психологічна структура особистості викладача ЗВО» 10 годин	4 б.	жовтень
	Тема 1.2. Психолого-педагогічна характеристика праці різних категорій дорослих: психологічні особливості.	Інтерактивна лекція / Face to face / <i>Online</i>	Презентація, методичні рекомендації	15-17	Розробка таблиці ключових понять теми, враховуючи особливості праці дорослих людей різних гендерних та професійних груп 2 години	2 б.	жовтень
	Тема 1.2. Психолого-педагогічна характеристика праці різних категорій дорослих: психологічні особливості.	Практичне заняття	Навчальні наочні посібники, презентація	Основна література до теми	Створення інформаційних карток за темою «Психолого-педагогічна характеристика праці різних категорій дорослих»: психологічні особливості професійної підготовки студентів та праці молодих спеціалістів (21-30 рр.); психологія праці людей зрілого віку (31-45 рр.); психологія праці людей передпенсійного віку (46-55(60) рр.); психологія праці людей похилого віку та пенсіонерів (56(61)-75 рр.);	4 б.	жовтень

					психологічні особливості праці людей старечого віку (76-95 р.р.); трудові тенденції у життєдіяльності довгожителів (старіші за 95 років); особливості праці дорослих людей різних гендерних та професійних груп, в тому числі педагогічних працівників і психологів. 4 години		
	Тема 1.2. Психолого-педагогічна характеристика праці різних категорій дорослих: психологічні особливості.	Самостійна робота			Створення інформаційних карток за темою «Психолого-педагогічна характеристика праці різних категорій дорослих» (продовження аудиторної роботи) 10 годин	4 б.	квітень
	Модуль II. Психологічні аспекти професійної і трудової діяльності Тема 2.1 Психологічна та педагогічна підготовка особистості дорослого до ефективного здійснення трудової й професійної діяльності	Інтерактивна лекція / Face to face / <i>Online</i>	Презентація, методичні рекомендації	6-12	Розгляд питань: Духовні засади підготовки молоді до праці; психолого-педагогічні методи і технології професійного навчання і виховання особистості майбутнього працівника; роль наставника, коуча у виховання продуктивно працюючого молодого працівника; методи стимуляції, розвитку та організації творчої та інноваційної діяльності особистості. 2 години	2 б.	квітень
	Тема 2.1 Психологічна та педагогічна підготовка особистості дорослого до ефективного здійснення трудової й професійної діяльності	Практичне заняття	методичні рекомендації	інформаційні ресурси	Засоби та форми психологічного супроводу трудової діяльності педагогів різних закладів освіти (розробка проектних моделей) 2 години	4 б.	квітень
	Тема 2.1 Психологічна та педагогічна підготовка особистості дорослого до ефективного здійснення трудової й професійної діяльності	Самостійна робота	Презентація, методичні рекомендації	інформаційні ресурси	Підготовка до тестування та експрес-опитування за гугл-формами «Психолого-педагогічні методи і технології професійного навчання», «методи стимуляції, розвитку та організації творчої та інноваційної діяльності особистості». 10 годин	4 б.	квітень
	Тема 2.2. Розвиток професійної майстерності дорослих працівників на прикладі педагогічної майстерності вчителів. Розвиток професійної майстерності дорослих працівників на прикладі педагогічної майстерності вчителів; ефективного здійснення особистістю	Інтерактивна лекція / Face to face / <i>Online</i>	Презентація, методичні рекомендації	12-22	Розвиток професійної майстерності дорослих працівників на прикладі педагогічної майстерності вчителів; ефективного здійснення особистістю трудової та професійної діяльності в умовах застосування нових інформаційних технологій та прийомів удосконалення праці; психологія	2 б.	жовтень

	трудової та професійної діяльності в умовах застосування нових інформаційних технологій та прийомів удосконалення праці; психологія безпеки та охорони праці особистості; професійна діяльність в умовах правової демократії та ринкової економіки; наукова організація та культура праці особистості.				безпеки та охорони праці особистості. 2 години		
	Тема 2.2. Розвиток професійної майстерності дорослих працівників на прикладі педагогічної майстерності вчителів.	Практичне заняття	Навчальні посібники, презентація, відеоуроки	Основна література до теми	професійна діяльність в умовах правової демократії та ринкової економіки; наукова організація та культура праці особистості. 4 години	4 б.	жовтень
	Тема 2.2. Розвиток професійної майстерності дорослих працівників на прикладі педагогічної майстерності вчителів.	Самостійна робота	Презентація, методичні рекомендації		Підготовка рефератів за темою: «Психологія безпеки та охорони праці особистості». 10 годин	4 б.	жовтень
	Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання	Самостійна робота		Основна література до теми, електронні ресурси	Розробити професіограму викладача-андрагога, представити у вигляді презентації.	20 б.	жовтень

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: експрес-опитування, фронтальна перевірка знань, індивідуальні завдання, реферати, творчі роботи.

Форма контролю: залік.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою, складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається максимально 60 балів, і рейтингу з атестації (екзамен, залік) – 40 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні /семінарські заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і майбутнього доктора філософії на першому занятті.

Рівень знань оцінюється:

«відмінно» - здобувач дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, виконання завдань є правильним, творчим, демонструє знання матеріалу, проявляє активність і творчість у виконанні індивідуальних і колективних завдань;

«добре» - аспірант володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має тезаурус з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні завдань різного типу;

«задовільно»- здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, помилки виправляє за допомогою викладача; враховується наявність конспекту, тезаурусу з дисципліни, виконання різних завдань (дослідницьких, творчо-пошукових тощо) групових завдань;

«незадовільно з можливістю повторного складання» - аспірант дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, пасивно або негативно проявляє себе у виконанні завдань.

При визначенні рейтингу здобувача враховуються бали, які він отримує під час семінарських, практичних занять та за самостійну роботу. Бали за поточну освітню діяльність визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 12, що становить не більше 60 сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни. Бали за підсумками проведення заліку або іспиту визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 8, що становить не більше 40 балів сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Залікова робота	Сума
Модуль I		Модуль II		Індивідуальне завдання		
T1	T2	T3	T4			
10	10	10	10	20	40	100

T1, T2 ... – теми модулів.

Примітка. Отримання 20 балів за індивідуальне завдання є необхідною умовою допуску здобувача до підсумкового семестрового контролю.

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота	01-34

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Баклицький І.О. Психологія праці: Підручник.- 2-ге вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2008.- 655 с.
2. Мадзигон В.Н. Продуктивная педагогика. Политехнические основы соединения обучения с производительным трудом: Монография.- К.: «Педагогічна думка», 2007.- 360 с.
3. Климов Е.А. Пути в профессионализм (Психологический взгляд): Учебное пособие / Е.А.Климов.- М.: Московский психолого-социальный институт: Флинта, 2003.- 320 с.
4. Милерян Е.А. Психология труда и профессионального образования: Избранные научные труды / Автор-составитель В.Е.Милерян.- Киев: НПП «Интерсервис», 2013.- 290 с.
5. Моляко В.А. Техническое творчество и трудовое воспитание.- М.: Знание, 1985.- 80 с.
6. Основы научной организации труда: Учебник для экон. Вузов и фак. / Под общ. Ред. Дубровского Ю.Н.- М.: Экономика, 1971.- 269 с.
7. Платонов К.К. Вопросы психологии труда.- М.: Медгиз, 1962.- 220 с.
8. Пряжников Н.С. Психологический смысл труда: Учебное пособие к курсу «Психология труда и инженерная психология».- М.: Изд-во «Институт практической психологии», Воронеж: НПО «МОДЭК», 1997.- 352 с.
9. Пщоловський Тадеуш. Принципи совершенной деятельности (Введение в праксеологию) / Перевод с польского.- К.: Институт праксеологии, 1993.- 272 с.
10. Рибалка В.В. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого: посібник / В.В.Рибалка.- К.: Інститут обдарованої дитини, 2014.- 220 с.
11. Эргономика: Проблемы приспособления условий труда к человеку / Перевод с польского В.Н.Тонина, под ред. В.Ф.Венды.- М.: Мир, 1971.- 422 с.

Додаткова:

1. Лучинкина А.И. Психология человека в Интернете: Учебное пособие / А.И.Лучинкина.- К.: ООО «Информационные системы», 2012.- 201 с.
2. Пазюра Н.В. Внутрішньофірмова професійна підготовка виробничого персоналу в Японії і Південній Кореї: теорія і практика: монографія / за ред. Н.Г.Ничкало.- К.: Видавництво «Альфа-Пік», 2014.- 514 с.
3. Панок В.Г. Психологічна служба: Навчально-методичний посібник для студентів і викладачів.- Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня Руга, 2012.- 488 с.
4. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін.; за ред. І.А.Зязюна.- 2-ге вид., допов. і переробл.- К.: Вища шк., 2004.- 422 с.
5. Помиткін Е.О. Психологія духовного розвитку особистості: Монографія.- К.: Наш час, 2005.- 280 с.
6. Сергеевкова О.П. Професійна індивідуальність майбутніх учителів: теоретико-методологічні аспекти: Монографія.- К.: Наук. Світ, 2004.- 344 с.
7. Синявський В.В. Професіограми і психограми професій педагогічного спрямування: метод. посібник / В.В.Синявський.- Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014.- 84 с.
8. Современный маркетинг / В.Е.Хруцкий, И.В.Корнеева, Е.А.Автухова. Под ред. В.Е.Хруцкого.- М.: Финансы и статистика, 1991.- 256 с.
9. Становських З.Л. Психологія професійної кризи дорослих: Монографія.- К.: Освіта України, 2010.- 330 с.
10. Тейлор Ф.У. Менеджмент: Пер. с англ. А.И.Зак; Научн. ред. и предисл. Е.А.Кочерина.- М.: Журнал «Контроллинг», 1992.- 137 с.
11. Щотка О.П. Вікова психологія дорослої людини. Навчальне видання (2-е вид. Доповнене та перероблене).- Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ, 2001.- 194 с.

Інформаційні ресурси:

Електронна бібліотека ШООД [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ipood.com.ua/e-library/>

Електронна бібліотека Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/>

Національна бібліотека України ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.